
PRIOPĆENJE ZA MEDIJE

Petra Buljević Zdjelarević, Ured za odnose s javnošću

Institut Ruđer Bošković

T. +385 (1) 457-1269, (99) 267-95-14

E: info@irb.hr W: www.irb.hr

ZAGREB, 17.07 2015.

Paranal i La Palma odabrani za izgradnju Južnog i Sjevernog
opservatorija CTA, najvećeg niza gama-teleskopa na svijetu

Južni opservatorij CTA sastojat će se od oko 100 teleskopa, a Sjeverni od oko 20 teleskopa, čime će noćno nebo biti optimalno pokriveno.

Najveći niz Čerenkovljevih gama-teleskopa na svijetu vrijedan čak 300 milijuna eura, čiji je cilj opažati visokoenergijske gama-zrake koje se javljaju pri nekim od najzanimljivijih kataklizmičkih događanja u svemiru, sada ima dva doma. Vijest je to koju je priopćilo Upravno vijeće Niza Čerenkovljevih teleskopa (Cherenkov Telescope Array, CTA), međunarodnog konzorcija čiji su članovi i hrvatski znanstvenici sa Sveučilišta u Splitu, Sveučilišta u Rijeci te Instituta Ruđer Bošković (IRB).

Niz Čerenkovljevih teleskopa (Cherenkov Telescope Array, CTA), je međunarodna kolaboracija u kojoj sudjeluje više od tisuću znanstvenika i inženjera iz 31 zemlje s pet kontinenata, te više od 170 istraživačkih institucija. S preko 120 teleskopa na dvije lokacije, CTA će djelovati kao opservatorij otvoren za širu astrofizičku zajednicu. Opservatorij će opažati visokoenergijsko zračenje s dosad neviđenom preciznošću, bit će približno deset puta osjetljiviji od postojećih instrumenata te će omogućiti nove spoznaje o nekima od najekstremnijih i najsilovitijih događaja u svemiru, prenosi se u priopćenju Upravnog vijeća CTA-a.

Naime, Upravno vijeće CTA je na nedavno održanom sastanku, 15. i 16. srpnja, donijelo odluku da se CTA postavi unutar **Južnog europskog opservatorija** (European Southern Observatory, ESO), u Paranalu u Čileu, te unutar opservatorija **Roque de los Muchachos**, pod upravom Kanarskog instituta za astrofiziku (Instituto de Astrofísica de Canarias, IAC), **na La Palmi u Španjolskoj**.

“Sva mjesta razmatrana u ovom zadnjem krugu pregovora bila su iznimno kvalitetna, a entuzijazam i podrška predlagača veliki, tako da upravnom vijeću nije bilo nimalo lako donijeti odluku.” - rekao je **glasnogovornik CTA Werner Hofmann**.

“Ova odluka predstavlja važan korak prema ostvarenju CTA.” - izjavila je **Beatrix Vierkorn-Rudolph, predsjedateljica upravnog vijeća CTA**. Zamjenik predsjedateljice, **Giampaolo Vettolani** dodao je: “Nadamo se da će naši predlagači i znanstvenici iz Namibije i Meksika

---

nastaviti znanstveno i tehnički doprinositi CTA-u, vođeni zajedničkim interesom da za cijelu zajednicu izgradimo najbolji mogući instrument."

Južni opservatorij CTA sastojat će se od oko 100 teleskopa, a Sjeverni od oko 20 teleskopa, čime će noćno nebo biti optimalno pokriveno.

"To je značajan korak prema cilju da CTA postane **najnapredniji instrument** na planetu za astronomiju gama-zraka vrlo visokih energija i da u punom kapacitetu bude raspoloživ znanstvenoj zajednici već početkom idućeg desetljeća." - zaključio je **Rene Ong, zamjenik glasnogovornika CTA.**

Mjesto za južni opservatorij nalazi se na manje od deset kilometara jugoistočno od postojećeg ESO-vog Opservatorija Paranal, **u pustinji Atacama**, koje je jedno od **najmanje vlažnih i najviše izoliranih mjesta na Zemlji – pravi astronomski raj**. Suradnja s ESO-m, osim savršenih vremenskih uvjeta za opažanje tijekom cijele godine, CTA-u pruža mogućnost korištenja postojeće infrastrukture (cesta, smještaja, vode, struje i ostalog) te pristup standardnim objektima i postupcima za gradnju i održavanje opservatorija.

Lokacija za **Sjeverni opservatorij nalazi se unutar postojećeg opservatorija Roque de los Muchachos, kojega vodi Kanarski institut za astrofiziku, na otoku La Palmi**, petom po veličini od Kanarskih otoka. Na tom mjestu, na visoravni **blizu ruba kratera ugaslog vulkana, 2200 metara nad morem**, trenutno se nalaze dva **teleskopa MAGIC** (Major Atmospheric Gamma Imaging Cherenkov Telescopes). To je mjesto sa savršenom atmosferom, gotovo bez zagađenja i bez turbulencija, koje omogućuje opažanja tijekom cijele godine.

Određivanje mjesta gdje će teleskopi biti postavljeni kritično je u sadašnjoj fazi projekta, neposredno prije izgradnje. "Izbor mjesta za postav teleskopa od presudne je važnosti za razvoj CTA i utječe na daljnje planove i dizajn." - **rekao je Christopher Townsley, voditelj projekta CTA.**

Vijeće CTA sastavljeno od predstavnika ministarstava i agencija za financiranje iz Austrije, Brazila, Češke, Francuske, Njemačke, Italije, Namibije, Nizozemske, Japana, Poljske, Južnoafričke Republike, Španjolske, Švicarske i Ujedinjenog Kraljevstva donijelo je ovu odluku nakon višemjesečnog pregovaranja i pažljivog razmatranja detaljnih studija okoliša, simulacija znanstvenih karakteristika te procjene troškova izgradnje i upravljanja prije pregovora o ugovorima s ESO i Španjolskom. Mjesta u Namibiji i Meksiku, koja su također razmatrana u završnom krugu, i dalje se drže kao moguće alternative.

KORISNE POVEZNICE:

O očekivanim karakteristikama CTA više se može pročitati na mrežnoj stranici <https://portal.cta-observatory.org/Pages/CTA-Performance.aspx>

Fotografije se mogu preuzeti s mrežne stranice:

<https://portal.cta-observatory.org/Pages/News.aspx>

http://www.nature.com/news/spain-and-chile-chosen-to-host-%CE%B3-ray-telescope-1.18008?WT.mc_id=TWT_NatureNews

Kontakti sugovornika na temu:

izv. prof. dr. sc. Nikola Godinović, Fakultet elektrotehnike strojarstva i brodogradnje,
Sveučilište u Splitu

T: 021 305 884; E: nikola.godinovic@fesb.hr

- izv. prof. dr. sc. Dijana Dominis Prester, Odjel za fiziku, Sveučilište u Rijeci

T: 051 584 604; E: dijana@phy.uniri.hr

- dr. sc. Dario Hrupec, Zavod za eksperimentalnu fiziku, Institut Ruđer Bošković, Zagreb

T: 01 4680 204; E: dario.hrupec@irb.hr

CTA Kontakti:

- Dr. Beatrix Vierkorn-Rudolph, predsjedateljica upravnog vijeća CTA
+49-228-99 57-3633; Beatrix.Vierkorn-Rudolph@bmbf.bund.de
- Dr. Giampaolo Vettolani, zamjenik predsjedateljice upravnog vijeća CTA
+39-06-35533360; vettolan@inaf.it
- Prof. Werner Hofmann, glasnogovornik CTA / ravnatelj CTAO gGmbH
+49-6221-516330; werner.hofmann@mpi-hd.mpg.de
- Prof. Rene Ong, zamjenik glasnogovornika CTA
+1-3108253622; rene@astro.ucla.edu
- Dr. Christopher Townsley, voditelj projekta CTA
+49-6221-516471; c.townsley@cta-observatory.org
- Megan Grunewald, predstavnik CTA za odnose s javnošću
+49-6221-516471; info@cta-observatory.org